

Муниципальное казенное общеобразовательное учреждение
«Средняя общеобразовательная школа №1»
с. п. В-Балкария Черекского района КБР
361813 с. В-Балкария. ул. Таулуева 93 тел. 79-2-48, 79-2-25

Творческий конкурс

"Санар кибик тюйюлдю хакъынгы,
Ёкюл болуп, жакълайса халкъынгы..."

Ананы бушуулу къадары...
Ананы бушуулу къадары...

*Учащийся 9 класса
Ульбашев Тахир Юсупович
Руководитель: Атабиева Зайда Ахмедовна, учитель
балкарского языка и литературы*

2016 г.

Ананы бушуулу къадары

*Малкъар халкъымы жигит жашлары
Къанлы къазаутха кет диле.
Жарлы аналарып кюйсюзлюк ишле
Кёп жылланы тутмакъ эт диле.*

Уруш... Мындан ачы эм къыйын сёз болмаз адамны тилинде. Ёлюм, жарсыу, къыйынлыкъ келтиреди бу сёз адамгъа. Мени халкъым да сынагъан эди ол къыйынлыкъланы. Баш иелерин, жашларын урушха ашырып, сакълай эдиле таулу тиширыула аланы хорлам бла къайтырларын. Ата журтларын жаудан сакълай, аланы кёплери уруш аулакълада жан берген эдиле. Ол адамгъа къыйыры чеги болмагъан жарсыу эди. Алай мени миллетим аны бла чекленип къалмады. Андан да уллу къыйынлыкъ-кёчгюнчюлюк - сынаргъа тюшдю. Ол адамны эсинден кетмезлик азап эди. Аны юсюнден аппамы эгечи Кизика бу жарсыулу хапарны айтханды. Ол гитчечик эди, алай, тамата эгечини бетинде кёз жилямукълары аны эсинден кетмейдиле. Тамата эгечи Люба уа нек жиляй болур эди? Аны жиятхан жарсытхан да анасыны бушуулу къадары эди.

*Жыр да жиляу да бирди, ах кюнюм,
Ичинде оту болгъаннга.
Жиляп, жарсыса, салкъын кёрюнеди,
Ах, жюреги кюйюп баргъаннга.*

Бир кюнню ичинде туугъан жерлеринден тас болгъан, къартланы, сабийлени да къадар жюклерин боюнларына алгъан жарлы тиширыуну хапары былай эди.

- 8-чи мартны ачы эрттени келгенде, юйде атам Тамук, анам Айбат, кичи къарындашым Локъман бла мен болгъанбыз. – деп хапарлаучу эди Люба Кизикагъа. - Биз Уллу Малкъарны Къоспарты элинде жашай эдик. Мен юйюрге таматама. Ол кюнде къарындашым Муха бла эгечим Люся, тифден ауруп, больницада жата эдиле. Тамата къарындашым Далхат а

оналты жылында юй башдан кетип ёлген эди. Билмей тургъаныбызлай, жолгъа жыйышып башлагъанда, анам, не алгъанын да ангыламай, сабийлерине инжиле, хапчуклары да алып, бизни кесине кысып, жолгъа атланган эдик. Ол заманда анамы бла атам кёзлери кылай мудах болгъанлары эсимде кыалгъанды. Зор бла, аскер кюч бла чыгъаргъан эдиле бизни жолгъа. Бизни кёчюрген солдатланы бетлери эсимден кетмейди. Суу тилегенни аяклары бла ургъанларын да кёргенме... Къазахстанга тюшебиз. Анда да, бир жерден бир жерге ата, кёп заманны тынчаймагъан эдик.

Бизни сау кыалдыргъан, миллетибизни ёлумден кыутхаргъан таулу ана болгъанын энтта да кыайтарып айтама. Мен анамы сабийлерине термилгенин бир заманда да

унутмам. Муханы бла Люсаны ауругъанла бла бир эшелонда кёчюрген эдиле. Алтыжыллыкъ Муха бла бешжыллыкъ Люся не мадар эталлыкъ эдиле кеслерине? Кысыха жууукларыбыз Бёзюланы Сагъидни анасы бла эгечи экисин да кыатларына кысаргъа кюрешген

эдиле. Келтирип Къазахстанга кыуйгъанда, ачлыкъ кирип, ачдан ёлмесинле деп, Муханы бла Люсяны сабий юйге бердиле. Кёп заман да озмай, Талды-Кургандан бир кызакъ юйюр Люсяны кеслерине аладыла. Кыадарлары алай болур эди.

- «Сабий кёргенин унутмаз» деп бошдан айтыла болмаз. Мени анамы бетинден кёз жилямукъла бир заманда да кетмей эдиле. Ол Люся дегенлей жашаууну ол кесегин алай ашыргъанды. Аны бетини мудахлыгъы, сабийлерине термилиуюню суратынлай кыалгъанды кёз аллымда. – дейди Кизика. - Урушдан да, ёлумден да жюрекни сарнатхан ачы иш бу эди: Люся кесини адамларын танымай, тилин билмей, ажашхан сабий кыадарында жоюлады. Бу болум аны анасыны кюнюн кыарангы этген эди. Ол ахыр кюнлерине дери аны атын айтханлай, аны кёрюрге излегенлей, термиле кетген эди.

«Муха уа сабий юйде бир-эки жыл тургъанды. Бёзюланы Шохайны жашы Магомет Алма-Ата шахарда кёп жерледе излеп, аны табып, бизге алып келген эди», - деучюдюле. Эки жылны ичине ана тилин унутхан сабий юйге кьайтханда, анасы сабийи сёлешген тилин, сабийи уа ана тилин ангыламай эдиле... Жашчыкъ, ол анасы болгъанын билмегенлей, анга: «Что она ко мне пристала?» деп соруучу эди. Эриулю туююлмю эди ана бла баланы быллай кьадары?

*Орта Азияда мени жилиятдыла,
Кёрген кюнлерими тёлетип.
Инсирге дери жилияп жетеме,
Этек аллымы кёл этип.*

Къалай алай болса да, кёчгюнчюлюк кесини къара кийимин анадан тешдирмегенди. Онбеш сабийден жаланда бешиси сау кьалгъанды.

Жигер таулу ана, кёрген кыйынлыкларына хорлатмай, кьалгъан сабийлерин ачдан-жалангачдан ёлтюрмей, туугъан журтуна жыйышады. Биз, жаш тёлю, баш урабыз таулу аналаны аллында. Бир ананы да туугъан журтуна, сабийине термилиу жилиямугъу акъмасын кёзюнден.